

IS VASÁRNAPI ÚJSÁG.

KÉPES HETILAP

(AZ IFJUSÁG SZÁMÁRA.)

Második évfolyam.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR: egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A KÉT BARÁT.

— Beszély. —

Mad. Guizot után: Körösy László.

A kis Domonkos Irlandban született, és még semmi nyilvános tanodában nem volt, midőn öt, mint már tizenkét-éves fiut Angolországba küldötték, hogy ott Oven ap Daviens ap Jones ur iskolájában nyelvtant tanuljon.

Ez az ember nagykomolyan a legnagyobb férfiúnak tartotta magát az országban, és büszkén mutatott a kályhája fölött függő kormos származási táblára, mely szerint ő egyenesen Nóétól származék.

De fordítsuk el most figyelmünket Oven ap Jones urról, kit még nem ismer a világ, hisz ő csak szegény tanítói szerepet vitt, de aki igen sokszor elfeledé, hogy a gyermek csak gyermek, mely tekintet a kis Domonkosra nézve csak igen nagy kivétel volt. A szegény kis fiu mindennap kikapott, nem ugyan azért, mintha rosszul viselte volna magát, hanem azért, mert nagyon is furesán ejtette ki a szavakat, és ezért az egész iskola gúnyolta őt.

Miután ő volt az egyetlen irlandi fiu, ki messze fekvő szülőhelyéről jött ide, nem talált barátokra, kik osztottak volna kegyet-

len sorsában, vagy kik pártját fogták volna; ő mindenki előtt gúny tárgya volt, mindenki élezelt a szegény fiu sajtáságán.

Szegény Domonkos! még csak két szavat sem tudott kiejteni anélkül, hogy rögtön ne következtesse születésére.

De miután a kis Domonkos erős fiu volt, nem ijedt ám meg egykönnyen ellenfeleitől, és gyakran a legnagyobb fiukkal is meg mert mérközni.

Sőt a kis Domonkos már annyira vitte a folytonos gúny között, hogy még tanárját is sokszor nevetségesen kimajmolta, midőn azt mondá:

— Az Isten szerelméért, én semmire sem megyek ezzel az ostoba kölyökkel!

A kis Domonkos ezt a maga sajtászerű kiejtésével mondotta el tanárja előtt, mire ez még jobban megharagudott rája.

Ekkor már a husvéti ünnepek közelegtek.

Domonkos már előre félt, hogy a husvét nem lesz reája nézve ünnep.

Mégis irt anyjának, hogy folyó hó huszonegyedikén megkezdődnek a szünnapok, tudósítsa hát őt, vajjon eljönnek-e vagy küldenek-e értte.

De nem kapott választ.

Igy multak a napok anélkül, hogy any-

jától vagy egyik barátjától pár tudósító sort vett volna.

A sok szenvedés végre legyőzte a szegény Domonkos; keveset aludt, keveset evett, és semmi játékban sem vett részt.

Társai pedig megvetéssel fordultak el tőle.

Oven ap Jones ur győzelme a kis daczoskodó fölött már majd biztos volt, mert a fiu szive megtörött; de ekkor egy új növendék lépett az iskolába.

Mily nagy különbség volt az új deák és Domonkos között!

Eduárd egy nagyon gazdag nemes fia, jóviseletű ifju volt.

Amint látta az új tanonc, hogy az osztály növendékei olyan megvetőleg bánnak azzal a szegény fiuval, hogy minden szavára gúnnyal illetik, — megsajnálta Domonkos és eltökélte magában, hogy védelmezni fogja őt és elsajátíttatja vele az angol nyelvet.

Az első két válasz, melyet Domonkos Eduárd kérdésére adott, nagy hahotára adott alkalmat, de a nemes fiu mindig védelmezte őt.

Midőn az új növendék kérdé az irlandit:

— Ki az atyád? — ez sohajtva így felelt:

— Nincsen atyám. Árva vagyok. Csak anyám van.

— Nincsenek testvéreid? — kérdé tovább Eduárd.

— Nincsenek. De bár lennének azok, tudom, hogy nem gúnyolnának szüntelen, — mondá Domonkos, és szemei könyekkel telének meg, — fájdalom, csak magam vagyok! — — —

Egy napon Oven ap Jones ur egy levéllel lépett az iskolába.

— Itt van anyád levele, ostoba gyerek!

A kis irlandi nagyot ugrott örömben, úgy hogy könyve a pad alá esett, és így kiálta föl:

— Az én anyámtól? Meg fogom-e őt látni? Szabad-e husvétra hazamennem?

— No már csak ne örülj annyira. Amint a sorokból kivettem, azt írja anyád, hogy mindaddig, míg az angol nyelvet tökéletesen meg nem tanulod, haza nem jöhetsz!

Erre a kis Domonkos felkapta könyvét, és gyorsan a tanárhoz lépve, olvasni kezdte,

még pedig olyan hévvel, hogy a tanár csak úgy bámult a szegény gyermekre.

A kis Domonkos, habár elég tisztán olvasott, de még sem értette a dolog velejét.

— Hangosan olvass, ostoba gyerek!

Domonkos olvasott:

— A jövő titkaiba be nem tekinthet a mi halandó szemünk, mert ezt elrejtí szemeink elől az idő fátyola, de azért mégis be mer tekinteni sok halandó, hogy innét következtetéseket vonhasson. Ha már egyszer ezt teszik az emberek, úgy vegyék fel következtetésök tárgyául a multat is.

— Jól van. Csak tovább. Miért hagysz fel az olvasással, gyerek?

— Az értelmét akartam kivonni. De ha azt mondtam volna el, a mit gondoltam, úgy bizony megint ostoba irlandinak czimzett volna a tanár ur!

Ezen megjegyzése miatt büntetést kapott, még pedig azt, hogy három lapot kívülről kell beemléznie.

Eme nehéz feladaton meghökkenve, így beszélt a kis Domonkos:

— Tanár ur, ha én ezt a három lapot hiba nélkül felmondom, akkor remélem, hogy jó bizonyítványt fog adni anyám elé?

— Ha ezt a három lapot hiba nélkül felmondod, akkor majd meglátom, hogy mi-tevő legyek, — válaszolá nagykomolyan a tanár ur.

E pár szó oly buzdítólag hatott a szegény fiura, hogy rögtön könyvéhez ült, és este már hiba nélkül felmondá a leczkét Eduárdnak, — és másnap ép oly jó sikerrel mondta el a tanár előtt.

— Most hát tanár ur, — mondá büszkén a tanonc, — meg fogja írni, hogy már szabad hazamennem?

— Mondd csak, fiu, érted-e azt, a mit elmondottál?

A mi kis hősünk megijedt erre a nem várt kérdésre, és bizony szerényen megvallotta, hogy nem a legjobban érti.

— No úgy nem írhatok semmiféle ajánló bizonyítványt, mert a lelkiismeretem gyötörne, — válaszolá a lelkiismeretes Oven ap Jones ur.

Domonkos azután a levelet sem kapta meg, pedig az édes anyja azt írta neki, hogy — hazajöhet . . . .

A szegény fiu mélyen felsohajtott, midőn társai összekötözgették ruhájokat, és köny lépé el szemeit, midőn az ablaknál állott és látta, hogy mindnyájan haza kocsiznak.

— Hová menjek én? — rimánkodék az irlandi fiu.

— Ne sirj, Domonkos, — válaszolá Eduárd, — majd együtt megyünk. A kocsit várakozik már reánk.

— Irlandba visztek? — kérdé örömtelen a fiu.

— Nem, Irlandba nem megyünk, hanem még van egy lak Angliában, a hol tudom hogy szívesen fognak látni. Irtam atyámnak, vajjon megengedi-e azt, hogy velem jöhess, ő megengedé, kocsit küldött, és most készülj.

— De elbocsát-e Jones ur?

— Atyám kérelmére elbocsátott téged is.

Domonkos nem talált szavakat öröme kifejezésére. A szegény fiu szíve a sok szenvedés után új életre kezdett ébredezni.

A tanár e naptól fogva már jobb indultalattal viseltetett a kis Domonkos iránt.

Nem nevezé többé ostoba gyermeknek, sőt egy alkalommal már meg is akart verni egy fiut, mert Domonkost rágalmazta, ha csak a kis irlandi közbe nem lép.

Domonkos pedig az iskolai tanulmányokban gyors előmeneteleket tett, csupán Eduárdot nem tudta túlszárnyalni.

Ekkor Eduárdot egy másfelsőbb nevelőintézetbe adták, és így a két barát elváltak egymástól. Nehány év eltelté után a kis Domonkos is kilépett a nyílt életbe.

Domonkos ekkor már nem volt a kis Domonkos többé, hanem egy ezredes titoknokául vette fel, és ő urát Indiába követé.

○ Hogy miként nyerte el e hivatalt, nem tudjuk bizonyosan, — de elég az hozzá, hogy Domonkost mindenütt tisztelet körözte.

Pár év mulva, habár nem is dúsgazdagon, de elég szép vagyonnal tért vissza Angliába.

Az ő kívánalmi nem voltak tulcsigáztak, Domonkos csak függetlenül akart élni rokonaitól, kik minduntalan dolgaiba avatkoztak.

Anyja már rég egy boldogabb honba költözött.

Midőn Londonba érkezett, legelső dolga az volt, hogy az irlandi lapokat áttekintse.

Legnagyobb öröme pedig azt olvasá bennök, hogy szülőföldjét birtokosa el szándékozik adni.

Ekkor legott azon ügynökhöz sietett, ki az eladásban közvetítőül volt megbizva.

Midőn az ügynök leírta a falubeli kastélyt, melyben Domonkos született, a fiatal ember szíve repesett örömeben, hogy most majd viszonzláthatja az ő kedves szülőföldjét. És már majd annyit akart adni a lakért, hogy annak az árán két ujat is lehetett volna építeni.

Az ügynök miután látta, hogy itt szerzhet magának valami összeget, világosan és élénken levázolta a gazdasági épületeket, — melyek Irlandban sokkal nagyobb szerűek a kastélyoknál.

A mi hősünk öröm-árban uszott.

○ Már alig várta, hogy mikor léphet új gazdaságába. Még némely dolgát végezé ügynökénél, midőn egyszerre csak Oven ap Jonest jelentette be a szolga az ügynöknél.

Domonkos figyelmes lön.

— Várjon egykevéssé, ha Eduárd urat fogságba engedé jutni — — —

— Eduárd?! Nagy Isten! Eduárd fogságban? — Melyik Eduárd?

Valóban az ő barátja, hü Eduárdja volt!

Az ügynök most elbeszélé, hogy Eduárd atyja, miután pazar élete után meghalt, sok teherrel hagyta hátra a jószágot fiának.

A tartozás annyi volt, hogy ha a birtokokat el is adják, még sem kerül ki a követelés, — az adósok tehát kegyesen elengedték a követelést, csupán csak egy férfi nem, ki éppen Eduárd atyjának köszönhette állását, és ez — Oven ap Jones volt, ki Eduárdot fogságba helyezé.

— Mennyit követel ez ember? — kiáltá meghatottan Domonkos, és a tervet kiejté kezéből, — rögtön kifizetem. — Hivassa fel, kiegyenlitem a tartozást.

— Nem volna-e jobb, ha előbb a mi dolgainkkal végeznénk?

— Nem, uram, nem! — válaszolá izgatottan Domonkos és félreveté a tervet. — Boocsásson meg, uram, ha tudná, mi forog kérdésben, ugy nem fogna elítélni. Miért

nem jö fel a dőre ember, hogy követelését azonnal kiegyenlítssem?

Az ügynök nagyon is meg volt lepetve és szobor-mereven állott szobája közepén, a tollal kezében.

Domonkos az ajtóhoz lépett és erős férfias hangon így kiálta:

— Jöjjön fel Oven ap Jones ur, hogy kifizessem, különben soha sem kapja meg követelését!

A tanító, a mennyire csak köszvénye engedé, sebten fölsietett, és alig bírva lélekzetet venni, így beszélt:

— Hála Istennek! — — —

— Hol van az adós-levél? — kérdé az ügynök.

— Itt van. Hála Istennek, — mondá Jones, mialatt kék zsebkendőt vont ki zsebéből, melyből ismét egy nyelvtant esavart ki, melyet az ügynök hevében eldobott.

— Adós-levelem a nyelvtanban van, — rimánkodék az öreg tanító, és gyorsan föl-emelve, keresztül lapozá hüvelykujjával, végre megtalálta a drága iratot.

Domonkos átfutott rajta, azután lefizeté a pénzt a tanítónak, ki nem is mert föltekinteni.

A fiatal ember azután sietve eltávozott.

De újra vissza kelle térnie, miszerint megtudja, hogy hol van elfogva Eduárd?

— Az adósok börtönében, uram, — válaszolá az ügynök, — de mi lesz a mi dolgunkból? csak nem mond le róla?

— Igen — — — nem — — — Kérem, fontolja meg, hogy — — — hogy most sietnem kell, — válaszolá Domonkos anélkül, hogy még egyszer visszatekintene, — ez előbbrevaló! — — —

A fogházba érve fölkeresé Eduárd czel-láját.

A börtön ajtai feltárultak, még maga a tömlöcztartó is sietett.

— Hogy vagy, édes Eduárdom? Azért jöttem, hogy szívességedből, melyet még mostoha tanulói koromban műveltél velem, — most keveset lerójak. Ne kérdezősködjél sokat, hanem jer, — távozzunk e házból, melynek méltatlan lakója voltál. Ap Jones — — a többit tudod. De mint tekintesz reám? Nem ismersz többé? Anya-nyelve-men szólítsalak meg? — — — hát az

irlandi kiejtéssel idézzem vissza lelkedbe a kis Domonkos emlékét?

A két barát azután elhagyá a szomorú helyet.

Eduárd haza távozott, Domonkos pedig az ügynökhöz sietett.

— A hitelező ki van ugyan fizetve, — mondá gúnyolódva az ügynök, — de őszintén meg kell vallanom, hogy ön kissé könnyelműen cselekedett. Ha valami sikeres üzletbe kezd, akkor több megfontolással járuljon annak sikerüléséhez.

— Eduárdot megmentém és most szóljon, uram, van-e még valami baja?

— Ön akkor is könnyelműen cselekedék, midőn oly figyelmetlenül fizette le az adósságot. Ön kétszer többet adott, mint a mennyi a rendes követelés volt. De köszönje, uram, hogy becsületes ügyvéddel van dolga, — én ezennel átadom a többletet.

— Meglehet, hogy kétszerese volt annak, amit fizetnem kelle, — de nem kétszerese annak, amit fizetni akartam. Különben nem tévedtem. Becsületes emberrel van dolgom, és ön beláthatja, hogy nem voltam könnyelmű. Azt kívánom tehát, tartsa magánál ezt a pénzt és segítsen vele Eduárdnak, valahányszor azt látja, hogy szükölködik. Tudtam, hogy úgy sem fogad el tőlem semmi pénzt, azért hagytam itt még egyszer annyit. Én szeretem barátomat, és ha az Isten nem áldott volna meg szorgalmam gyümölesével, úgy életem árán is kimenttettem volna őt — a börtönből.

Mennybolt.

Édes anyám, kérlek, ne nézd

Azt az eget, hisz oly setét

Kebele:

Fellegekkel van tele.

Nem is láthatsz napot rajta,

Holdja sincsen, sem csillagja;

Istenem!

Jaj, beh nagyon fénytelen.

Látni akarsz tiszta eget!?

Ide nézzen mindkét szemed:

Kebelem

Mennybolt, mely fellegtelen.

E mennybolton a nap, a hold
S csillagtábor mindig ragyog;
Hú anyám,
Oh ez égre nézz csupán!

És ez égnek tiszta ivén
Honnan a milliónyi fény!?
Ezek itt:
Számptalan jótetteid.

Városov Mihály.

A víz kulcsa.

(Mese. — Vége.)

A vadász tehát elment.

A királynak egy szép kastélya volt, mely a város fölött magas sziklán feküdt, és az ablakból az egész országot be lehetett látni.

A szikla köröskörül gyönyörű kertekkel és ligetekkel vala övezve, lábánál pedig széles folyó kanyargott, mint egy ezüst öv. A ligetek közt tó feküdt, mint egy sötét szem. Ebből öntözték a kerteket és a hegyi réteket, s rajta fehér hattyuk, zöld ruczák, vörös ludak és mindenféle idegen szárnyasok uszáltak.

A világ minden tájékáról jöttek utasok, hogy a kastély és környékének szépségét bámulják.

Csak egy hiányzott odafenn: egy kut, ivóvízzel. Mindennap tíz szárnak kellett a vizet börtömlőkben felhordani, hanem az bőrüzü volt.

A király minden reggel lenézett kastélya ablakaiból, és gyönyörködék a pompás kilátásban. Egyszer azonban elképedve kiáltott föl:

— Hova lett az én tavam?!

Szemeit dörzsölé és pápaszemet tett föl, s akkor jobban látta a nagy szerencsétlenséget. Nem látott többé csillámló vizet, csak fekete iszapot. Az iszapban egy csomó hal vergődött halálfélelemben, s közülök már sokan heverték halva a fekete iszapban; a hattyuk, ruczák és ludak szomoruan ültek a parton. A tó közepén széles nyílás tátongott, — arra folyt le az egész víz a megmérhetlen mélységbe.

No most lett ám csak lótas-futás, jajveszékelés és mindenféle szóbeszéd! Mindenki mást okolt a szerencsétlenség miatt, és senki sem akart annak oka lenni. Végre is

a számárhajcsáron ragadt, mert hát ő tegnap számarait megittatta a tóból. Szegény számárhajcsár!

Hanem egy lélek sem vette észre tegnap az idegen vadászt, a ki késő este a kastélykert fehér kavicsos utjain járkált. Egy vadászeb és egy sólyom voltak kísérői. Egy lélek sem látta, midőn valami fényest vett ki zsebéből s háromszor a tóba mártotta. A mint elment, mindjárt zúgás támadt a sás közt, morgás és csuklás a vízben, hánykolódás a halak közt, sohajtozás és szárnycsapdosás a madarak közt, — azután minden elcsöndesült . . .

A király kétségbe volt esve, sem nem evett, sem nem ivott, csak egyre jajgatott:

— Ah szép tavam! Ah kedves kastélyom!

Egyszer csak lélekzet nélkül oda futott a szerencsétlen számárhajcsár:

— Legkegyelmesebb uram! — talán még van segítség! — méltóztassál legalázatosabb szolgálodat meghallgatni!

A király félig megfordult:

— Nos?

A szegény ördög kezdé:

— Félelmemben és kétségbeesésemben fogtam egy számarkötőféket s a nagy tölgyfára fel akartam magamat akasztani. Ez nagy bűn, tudom, hanem a szidalmazást élve nem viselhettem volna el. Mikor a hurokkal készen voltam s fejemet bele dugtam, egy vadász jött egy fehér kutyával és egy kék sólyommal. — „Mit csinálsz?” — kérdezte röviden. — „Bolond! csak egyszer akaszthatja fel magát az ember, s ha a nyakkendő nagyon szűk lett, már késő; a megbánás nem tágitja ki többé a hurkot. Mi a bajod?” — Én elbeszéltem a szerencsétlenséget. — „Ha csak ennyiből áll, — mondá, — akkor segíthetek. Nem ez lenne az első tó, a melybe vizet fakasztottam.” — Én térdenállva kértem, ne menjen el. És most felséged kegyes parancsára várakozik.

A király hitetlenül rázta fejét.

— Vezesd ide! — mondá végre. — A szerencsétlenség és esztelenség mindig társak.

A vadász bevezetteték.

— Ismét megtöltheted a tavat? — kérdé a király.

— Azt hiszem: igen, kegyelmes uram!

— volt a felelet. — Csak hadd nézzem meg.

És körüljárta a tó partját.

— Töltesd be a nyilást földdel és kövekkel, aztán fakasztok vizet, — mondá a vadász.

Most hát éjjel-nappal jöttek-mentek, dolgoztak, és a nyilás két nap múlva be volt tömve.

— Holnap reggel a tó reggeli üdvözlé- tet fog küldeni felségednek, — mondá este a vadász. — A miatt felséged egészen nyugodtan alhatik

Hanem a király nem birt nyugodtan aludni. Midőn az első reggelszürkület a hegyek hálósipkáját levette s a völgyek még mélyebben bebujtak ködpárnáikba, ő már ott állott az ablaknál.

— Hej! — ujjongott. — Az én napom ma innen alulról kel. Hogyan csillámlik és villog! Tavam újra itt van, a vak kastély visszanyerte szemét.

A király nagy örömeben egy szál hálóköntösben lefutott a kastélyból. Ekkor a vadászszal találkozott. A király mind a két kezét oda nyujtá neki:

— Derék ember vagy, szolgálatod gazdagon meg lesz jutalmazva. De hogyan csináltad azt?

A vadász bajszát pödörgeté és késett a felelettel. Végre mondá:

— Legkegyelmesebb uram, gyermekkorom óta oly tehetséggel bírok, hogy észreveszem a földalatti vizek moráját, melyek erek gyanánt áthuzódnak a földben. Ha egyszer az igazi helyet kipuholtam, akkor csak egy kicsit kell segítenem, és a felszabadult víz magamagától előszökken. Csak a megtalálás mesterség.

A király körülsétálta a tavat, végig-huzta ujjait a sáson, etette a hatttyukat, melyek ismét fényes barázdákat szántottak a vizen, és örömeben nem tudott hová lenni.

Aztán a vadászt az egész kastélyban körülvezette és mindent megmutogatott neki, a kincstártól kezdve egész a rucza-ólig.

— Hogy tetszik az én kastélyom? — kérdé végre.

— Bizony ritkítja párját a világon, — viszonzá a vadász, — ha csak egy nem volna!

— Tudom, tudom, — vágott közbe a király, — ivóvíz hiányzik. Kár, kár, de nem lehet rajta változtatni; ily magasságban nem fakadnak források; azok mind a mély felé vonulnak.

— Talán mégis lehetne rajta változtatni, legkegyelmesebb uram, — mondá a vadász. — Engedd, hogy hallgatózzam.

Füleit néhány helyen a földre nyomta. Egyszerre fölugrott és mondá:

— Itt vizet hallok zúgni. Mélyen van, az igaz, de mégis föl lehet hozni.

A király magánkívül volt elragadtatásában. Tüstént munkásokat parancsolt, a kiknek nyakrafőre kellett ásniok.

— Most már elég mély, — mondá a vadász. — Jertek föl!

Ő maga a létrán leszállott a sötét mélységbe. A munkások egy csoportban álltak, nevettek és könyökeikkel lökdösték egymást.

— A talaj száraz, mint a kréta, honnan fakadjon itt víz? No de mindegy, nekünk megvan jó napi bérünk.

A vadász ottlenn titkon kivette kulcsát, háromszor megfordította, és a legtisztább víz bugygyant ki. Sietnie kellett, nehogy a kut — csupa háladatosságból — megtöltse két esizmáját.

Mindenki elámulva csapta össze kezeit. A király örömeben megengedte, hogy megcsókollhassák kezét és hálóköntösét. A vadász egyszerre kész ember lett. Kis szolgálatok nagy urak számára nagy jutalmat hoznak; nagy szolgálatok csekély emberek számára csekély vagy semmi jutalmat sem hoznak. Így vala ez mindig.

A király egy kastélyt ajándékozott neki, megtömte zsebeit pénzzel, mellére rendjeleket aggatott és „Hubert báró“-nak nevezte. Ezentul csak négy almás-szürkén kocsizott, vagy pompás arab paripán lovagolt. Csak bárók és grófok társaságába járt, söt császárok és királyok is meghitták őt. Csekély embereknek többé nem ástott kutat, ha mindjárt elepedtek volna is; hanem a gazdagoknak szökőkutakat ugratott. Régi vadászebének most jó dolga volt: legtöbbsnyire ott heverészett a lánczos eb mellett, félig nyitott szemekkel, és a zöld erdőről s a víg vadászatról álmodozott. — „Hagyj fel a te parasztfaju ebekkel, test-

vér!“ mondták a nemes urak, s azóta nem volt szabad vadászatra mennie, hanem segítenie kellett az udvari ebeknek a legyeket számlálni, melyek az orrára ültek. Angol kopók és más külföldi vadászebek foglalták el helyét.

A sólyom eleinte sok multságot szerzett a nagy uraknak. Hanem mióta véres csőrével az uralkodónak díszruháját bemocskolá, mindennek vége lett. Beeszték az üres rucza-ólba, hogy ott a szalmaszálat olvassa. Ott ült tehát, vagy boszúsan gubbaszkodva, mint egy tollgömb, vagy haragosan vagdosva csőrével a deszkát. Egyszer hallá, hogy a vadászkiáltások vigan harsognak. Mintegy eszeveszetten fordult az ajtónak s vadul vagdosta a fát; vére befesté lágy tollazatát, — észre sem vette. Végre feltört a zár, s a sólyom örvendve suhant a magasba, a vadászok után. Vad örömmel csapott le gazdájának vállára s enyelegni akart vele. Nem figyelt rá, hogy vére befesté a finom vadászruhát.

Ekkor a báró ur szörnyű haragra lobbant, kirántotta vadászkesét és elvágta a szegény állat nyakát. Vergődve leesett a földre. A vadászok pedig tova robogtak.

A vadászeb utána osont régi barátjának. Félholtan találta őt az uton, hazavitte és letette a rucza-ólba. A báró ur többé nem is említette a sólymot. Egy idő múlva a király magához hívatta Hubert báró urat.

— Kedves báró, — mondá, — kastélyom előtt hiányzik egy szökőkut. Ha Kattenwinkel herczeg az ő vízműveit játszatja, az egész világ oda fut. Egy herczeg, — és én egy király! Kedvesem, ez nem maradhat így; önnek segítenie kell rajta.

A báró bajszát pödörgeté.

— Kegyelmes uram, ily magasban szökőkut? Gondolja csak meg.

— Mit, meggondolni! — mondá a király boszankodva. — Ön már más dolgokat is véghezvitt. Egy gyapjuzsákot adok önnek tele fényes tallérokkal, egy új rendjelet és grófi czimet: sőt még jó szót fogok szólni önért, hogy Hazar herczeg az ő szép leányát nőül adja önnek, — hanem Kattenwinkel kevélységét meg kell törni!

— Megteszem, a mi lehető, legkegyelmesebb uram, — mondá a leendő gróf, — s én azt hiszem, hogy felséged kutmes-

tere nem érti rosszabbul mesterségét, mint Kattenwinkelé.

— Ezt már szeretem! — kiáltott fel a király. — Menjünk, kedves gróf, keressük ki a legjobb helyet. Ha a vizsugarak felszöknek és leesnek, az a napfényben úgy fog ragyogni, mint a csepegő tűz és a hét-szinű szivárvány.

Kikeresték a legjobb helyet, és a forráskutató munkához látott.

— Maradjon egykissé a kastélyban, kegyelmes uram, s a kíváncsi embereket is távolíttassa el, hogy semmi se zavarjon, midőn a rejtett viz moraját kilesem, — mondá a vadász.

És úgy lett. A kulcsot mélyen benyomta a földre, mert aztán annál magasabba fog felszökni a viz, és egyszer megfordította. Most kezével homlokához kapott, hogy egy legyet elkergessen.

E pillanatban valami suhogás hallatszott fölötte és egy sötét árny ereszkedett le. Ő föltekintett és annyira megrettent, hogy egy oszlopba kellett kapaszkodnia. Sólyma, melyet rég holtnak hitt, lecsapott, megragadta a kulcsot, erős rántással kiszakította a földből, és elrepült vele...

A király sokáig várakozott, s végre elveszté türelmét. Egyszerre csak feltámaszkodott a vadász a lépcsőkön, sápadtan mint a friss sajt, és remegve mint a nyárfalevél.

— Legkegyelmesebb uram! — Minő szerencsétlenség! — Én ártatlan vagyok! Láttá felséged a sólymot? — Ellopta az én forrásemelő eszközömet! — tördelé.

— Mit? — kiáltott a király. — Te hazug! Te nem akarsz nekem örömet szerezni. Elfeleddted jótéteményeim, s most másoknak akarod szolgálatodat felajánlani. Teremtsd elő a szökőkut, különben szégyenszemre kikorbácsoltatlak az országból!

— Engedj háromheti időt, — könyörgött a vadász. — Ha nem sikerül a sólymotól visszaszereznem zsákmányát, akkor oda tartom hátamat a korbács alá, vagy röpit-senek fejembe golyót. Három hét múlva itt leszek, — becsületszavamra!

A király szelidebben mondá: „Megadom a három hetet. Ha becsületszavadat nem váltod be, akkor megfosztlak jószágodtól, rendjeleiddől és rangodtól, s a mint jöttél, úgy fogsz elmenni.“

A vadász meghajtotta magát és távozott. Kastélyában a rucza-ólat üresen találta, s a házőrző ebet magányosan a lánczon; a legyeket most maga számlálhatta, a vadász-eb nem segített neki többé.

— Eb és sólyom oda! — dörögött a vadász. — Bizonyára fölkeresték régi lakhelyüket. Utánok kell mennem.

nyen, de elégedetten lakott a kis kunyhóban.

Most nehéz léptek hangzottak kívül; az ajtó kinyílt, és előtte állt férje. A fonal elszakadt és vére megakadt.

— Itt van a sólyom? — kiáltá minden üdvözet nélkül.

— Itt volt, és Szellő is, a te ebed, —

Pandur a esárdában.

Tarisznyáját megtömte pénzzel, és arab paripájára vetette magát; ez csakhamar elvitte őt a csendes erdei vadászlakba.

Alinda a rokkánál ült, s a mint a fonal szála az orsóra fonódott, úgy szálltak vissza gondolatai azon időbe, mikor még szegé-

felelé a nő remegve. — Most bizonyára az erdőben vannak.

— Fogdmegnek volt a csőrében valami?

Alinda fejét rázta: „Én semmit sem láttam“.

— Akkor hát vesznie kell! — kiáltott

a vadász, és becsapta az ajtót. Felvont puskával az erdőbe ment.

— Inkább a legmélyebb vízbe, mint

hol azelőtt aludni szokott, — sehol! — „Ha meglessem az átkozottat, röviden fogok vele számolni. Golyóm majd testében keresi a

Elfogott khinai tolvaj.

régi szolgálatomba! — mormogá. — Borra
— vaczkort!? Már most is borzongat!

kulesot“, — mondá vadul. Ekkor megzördült az ág; egy orvmadár röppent föl.

A fa-ketrecz*

Most hát keresni kezdé a kulesot mindazon vízmedenczékben, hol a sólymot betanította, — sehol! — mindazon helyeken, a

— Fogdmeg, ide! — kiáltá a vadász. Fogdmeg nem figyelt rá.

Ekkor eldőrdült a lövés, és a sólyom az ágak közt leesett a földre.

— Ide a kulcsot, te tolvaj! — kiáltá a vadász.

A sólyom üvegesülő szemekkel rá meredt.

— Hát veszzs el! — ordítá a vadász, és addig taposott a szegény állaton, míg csak mozdult.

— Most még egyszer átkutatom az erdőt és a környéket, — mondá. — Ha nem találom meg, akkor tudom, mit fogok tenni. — És elment.

Nemsokára ezután egy róka jött ki a cserje közül, és ott látta feküdni a holt sólymot. Körülnézte, körülszaglálta, s végre meghuzta farktollát. Semmi baja sem történt. Ekkor merészen megragadta szárnyánál és elezipelte odujába a tündérvölgybe; ott fog majd lakomázni. Hanem a mint a sólymot vitte, az ágakon egyszerre valamennyi madár felkiáltott: „Czip, jaj, jaj — ez a tolvaj!“ — az öz bégett: „Baj, baj — tolvaj!“ — a galamb turbékolt: „Kukurrú — oh ez szomorú!“

Lénárd éppen a liliumot öntözte, melynek két nagy fehér virága volt, midőn az állatok közt a zenebona kitört. Körültekintett és megpillantá a sólymot.

— Oh Fogdmeg, te vagy? Szegény állat, sajnállak! Ha tolvaj voltál is, gazdád vala annak oka. — Elvette a rókától a szegény állatot és magasra emelte; ekkor felnyitotta szemét és kitátotta száját.

— Még él! — kiáltá Lénárd. — Talán segíthetnék rajta. Ő szétrombolta boldogságunkat, de én megbocsátok neki; ő csak kötelességét teljesítette. — A liliumhoz vitte. A kinyitott virágkehelyben hat aranyfényes harmatgyöngy csillogott; ezeket a sólyom sebeire csepegtette. És ime, a madár csapkodni kezdett szárnyaival, kinyitotta és bezárta szemét s száját, s végre lábaira állott.

Lénárd két napig ápolta; most már megint repülhetett a kék levegőben. A harmadik napon eltűnt.

— Jobban ragaszkodik régi gazdájához, mint az ujjhoz! — sohajtott Lénárd. — Talán igaza van, és mégis fáj nekem ez.

Déltájban zugás támadt a levegőben; Fogdmeg jött a három jegenye fölött re-

pülve, és leereszkedett Lénárdhoz. Csőrében tartá az aranykulcsot.

— Oh Istenem, — kiáltá Lénárd, — te nagy vagy és kegyes! Add ide, kedves sólymom, add ide, te hálás állat.

Remegő kézzel fogta a kulcsot, és háromszor megfordította a medenceze fenekén. És a víz-sugár felszökött, mint folyó ezüst.

A jegenyék közt hirtelen mozogni kezdett a ködfelhő és leereszkedett a völgybe; mindig sűrűbb lett, s végre kilépett belőle Izolda, a tündér. Szép vala, mint egy angyal, mert a fájdalom megnemesíti a szépséget, s szemeiből mennyei öröm sugárzott. Kitérta karjait és kiáltá:

— Oh Lénárd, Lénárd! Most már az enyém vagy, örökre enyém! Most már a tied vagyok, örökre tied!

Egyszerre csak kiáltá a sólyom: „Kráksz, kráksz — az utra vigyázz!“

Mindketten a jegenyék felé tekintettek. Ott állt a vadász eltorzult arccal, s kezében fénylett a puska. Kevéssel előbb megpillantá a sólymot, a mint egy öreg, nagy tölgyfáról felröpült és csőrében valamit vitt.

— Az átkozott sólyom még él?! — és ott viszi a kulcsot! — kiáltá s golyót küldött utána, de nem találta el.

Mintha ebek üznék, rohant tüskön-bokron keresztül a tündérvölgy irányában. Éppen jókor érkezett, hogy a megváltott Izoldát, a boldog Lénárdot és a meggyógyult sólymot a forrásnál lássa. Fölemelte a puskát.

— Lénárdnak meg kell halnia, — gondolá, — akkor majd csak kihalászom a kulcsot.

Midőn a sólyom intő kiáltására Lénárd és Izolda észrevette a veszélyt, mindketten rémülten felkiáltottak. De Izolda gyorsabban mint a gondolat — felkapta a kulcsot és a vadászra irányzá. Ekkor ujjai reszketni kezdtek, puskája a földre esett, s karjai mereven csüngtek alá. Izolda pedig mondá:

— Mivel benyomulni merészkedtél, maradj örnek az ajtónál, — nappal mint ködfelhő, mely minket eltakar, éjjel mint farkas, mely üvölt és vonit!

És a vadász egyszerre ködfelhővé változott, mely a jegenyék közt ide-oda hany-

kódék, de nem távozhatott el. Így lett az ellenségből védő ör.

Mint ahogy a vadász nem tért haza, Alinda visszaköltözött atyja kunyhójába, s ha a kerek ablakon át a fehér vadászlakra nézett, akkor szeméi elsötétültek; ha pedig a hű eb, Szellő, fejét ölébe fektette és kezét nyalta, akkor könyek közt mosolygott . . .

Lénárd és Izolda szeretet- és örömteljes életet élnek, s nem is lehet leírni, minő boldogok

A tündérvölgybe egy lélek sem jött többé. A ködfelhőt a jegenyék közt látni lehet, de hozzá jutni nem. Már sok éjjeli vándor hallá a farkast üvölteni, de még egy vadász sem juthatott hozzá lőtávolságra

Egy tiszta téli napon egy magas hegyről én is láttam a tündérvölgy szépségét, — hanem benne én sem voltam.

Pollack F. után.

Az öreg zenész halála.

Leszáll a nap. Végsugára
Egy kunyhóba betekint,
Hol egy öreg zenész érzi
Az utolsó földi kint.

Ölében hever barátja:
Egy elkopott hegedű,
Melyen kívül senki sem volt
Életében hozzá hű . . .

Könyvelt szemmel néz rá az agg:
„Hű szolgám — Isten veled!
De mielőtt elválnánk, — még
Zokogd el keservemet!“

Kézbe veszi . . . Hattyudalát
Játszsa oly siralmasan;
„Halld, Rákóczy, védangyalunk,
A magyarnak vége van!“

S a mint huzza, pattan a húr;
Buesut vevén, tűn a nap;
Nem sír többé a hegedű:
Némán szenderog az agg! . . .

Weisz Zsigmond.

Pandur a csárdában.

(Kéjpele.)

Ki az úr a csárdában? . . . Hát az bizony váltakozni szokott; hol a szegénylegény, hol a pandur; ha egyik nem, akkor a másik. Cserélik egymást, mint a nappal az éjszakát. Ha összetalálkoznak, akkor baj lesz: akkor hajnal lesz a földön piros vérrel festve.

Jelenleg pandur ő kegyelmessége uralkodik kizárólagos hatalommal. Szele sinés a szegénylegénynek, ha ott volt is talán, megsejtette a hivatlan látogatót és elhuzódott egykevéssé, a míg az tovább áll. Vigye a patvar mentői előbb. Még mind megtalálja inni Iezig gazda borát, — s akkor mi lesz a szegénylegénnyel? . . .

Pedig ha rátekinthet az ember az öregre, könnyen elhisz felőle efféle tréfaságot. Az az orr és az a bajusz, hejh, soknak megfelelnek azok. Nem egy s nem két akó, a mi azok alá beömlött annyi esztendő óta.

Az az egyetlen szerencse, hogy jelenleg sietős utja van; valami „kapczabetyár“ garázdálkodik a szomszéd pusztán; annak megfenyítésére küldték ki; csak úgy hirtelenében ugrott le lova hátáról, hogy kulacsát megtölttesse. Előbb már meg volt töltve, de ő azt bizony egyszerre felhajtotta, most társa számára tölteti meg, a ki türelmesen üldögél nyergében, az ő lovának kantárszárát is tartva.

Ha nem sietne olyan nagyon, lehevednének legalább egykeveset a padra, s nagyot nyújtózkodva kérdezősködnék Ékes Pista vagy Sugár Laczi után, s ha nem sietett volna olyan nagyon már indultakor, nem kötötte volna kardját jobb oldalra, csufságaul minden kardviselt, kardviselő és kardviselendő vitéznek. Szerencse, hogy senki sem látja. Iezignek nagyobb a tisztelete szívében pandur ő kegyelmessége iránt, mint hogy kikaczagni merné; többet mondok, még észre sem meri venni.

Iezig, hajh, szegény Iezig! Melyiket tiszteled te rettenetesebben: a pandurt vagy a szegénylegényt? Hátad is megérzi néha, ha vétesz akármelyik ellen. Különben ne féltsük ő kelmét — van öneki arravaló esze, hogy mind a kettővel jó barátságban

eljen és — hasznot is huzzon e kettős barátságából.

Milyen reszketeg tisztelettel tölti azt a bort. Tán a főispán előtt sem reszketne inkább! — Nem is volna oka rá, mert az öreg pandur jobban belát az ő lelkébe akár a miniszternél is: ha rossz fát tett a tüzre, ha szegénylegényekkel czimborált, az öreg úgy kivallatja, mint az inquisitio. Tudja ennek pandur ő kegyelmessége minden csinját-binját, mert — négyszemközt legyen mondva — régebben őt is szegénylegénynek hívták; csak most vénségére unt bele, s jobbnak látta szerepet cserélni, s így az üldözöttből üldözővé lett.

Iczig gazda akkor is ismerte, most is ismeri; hanem hogy akkor ismerte, arról most nem tud semmit, az nem is válnék egészségére.

Törvénykezés Khinában.

(2 képpel.)

II.

A vallatás.

Az előbb leirt előkészületek után kezdődik a vallatás. Ha a vádlott valamit tagad, a bíró egy lapocskát vesz elő, arra valami számot jegyez s a bakónak dobja. Ez azt jelenti, hogy annyi bambusz-botot kell a vádlottra verni, a mennyi ott fejegyzve van. A parancsot azonnal teljesítik is, és ott a bíróság szeme láttára verik a bűnösre az olvasatlan huszonötöt, míg az írnokok hűségesen jegyzik, mint vallomást, a mit a szerencsétlen vádlott, ha mindjárt ártatlan is, kinjában elismer. De azért csak tovább kinozzák, a míg büntársait is be nem vallja, habár olyanok nem lennének is.

Sajátságos szerepet visz itt különösen a hallgató közönség. Ha a vádlott valamit bevall, gúnyosan kinevetik. Sok ember egész napot a tárgyalási teremben tölt, s még ebédjét is ott költi el; oly helynek tekintik azt, mintha valami kávéház vagy mulatóhely volna.

A megrögzött gonosztevők különben a testi büntetéstől, de sőt még a haláltól sem igen félnek. Pekingben több ízben láttam elítélteket, a mint őket a vesztőhelyre viték, s a kik engem, mint idegent megbámultak, s ujjal mutatva rám, mulatni lát-

szottak fölöttem, nem is törődve azzal, hogy néhány percz mulva egy fővel rövidebbek lesznek.

Khinában a rendőrség meglehetősen jól van szervezve s különösen pedig Pekingben, a fővárosban. A rendőr-miniszter rendelkezése alatt több szakasz rendőr áll, s ezenkívül még egy nagyszámu Ti-paó, vagyis éjjeli őr, kik közül mindegyikre meghatározott számu ház őrizése van bízva s a felügyeletök alatt álló városrészben minden lopásért, gyujtogatásért s egyéb szerencsétlenségért felelősek.

Történt egyszer, hogy Tientsinben a francia konzul mulatságot adott, s a kapu elé állított két értékes gyertyatartót ellop-ták. Az illető tipaónak feljebbvalója meghagyta, hogy a tolvajokat három nap alatt a föld gyomrából is előkerítse, különben a büntetést ki nem kerüli. Minthogy pedig sehogy sem sikerült neki a tolvajok nyomára akadni, harmadnap két hasonló gyertyatartóval állott elő, melyeket saját költségén csináltatott.

Ha pedig a tolvajt elcsipik, azonnal kezét-lábát fakalodába szorítják, nyakára lánczot kötnek, s míg az egyik rendőr mérgeesen rángatja maga után, a másik nem kiméli a bambusznádpálczát, úgy hogy a meggörbült testtel mozogni is alig tudó bűnösnek gyorsan kell haladnia; ilyen jelenetet mutat mellékelt első képünk is.

A khinai büntető-törvényben a bambusznád igen fontos szerepet játszik; tiz csapás a legcsekélyebb büntetés, s az még megjárja, habár elég fájdalmas, mert a legtöbb esetben a bűnös hasára vagy talpára verik. De a bírák rendszeren nagyon bőkezűn osztogatják az ütlegeket, s így megtörténik, hogy a bűnös 200 csapásban is részesül.

Fölötte furcsa helyzetben vannak Khinában a tanuk, mert az is gyakran megtörténik, hogy ha valaki olyan tanuvallomást tesz, a mi a bírónak nem tetszik, a teremből kikorbácsoltatja.

A bambusz-ütéseken kívül szokásos büntetések még a nyakszorító, a bebörtönzés, meg a bitó. A halál-ítéleteket csak akkor lehet végrehajtani, ha azokat a pekingi legfőbb törvényszék is megerősítette, de ez a bűnösre nézve nem nagy vigasztalás, mert már az alsó bíróságok előtt annyi kinzást kellett

kiállania, hogy azok helyett tán szivesebben választaná a halált; a khinai hóhérok nagy mesterek a legválogatottabb kinzások feltalálásában, s jaj annak, a ki kezök közé akad. A most szokásos halálbüntetések közül leggyakoribb a „megfojtás“, mely rendszeren nyakszorító vaskarika vagy selyemzsineg által történik. Vaskarikával, mely csavar által összebb szorítható, csak közönséges gonosztevőket szokás kivégezni, kik után egy varju sem károg. A selyemzsineg pedig egy neme a kitüntetésnek, s reá csak előkelők s az udvar tagjai tarthatnak számot.

Utoljára hagytam a büntetés egy nemének leírását, mely oly rendkívüli, oly furcsa, hogy olyat valóban csakis Khinában találhattak ki. A tárgyalási terem előtti udvaron keresztül haladva, szemembe ötlött néhány elítélt bűnös — vagy tán büntelen is, — kik vállukon egy-egy nagy kiterjedésű öblös kádat cipeltek, melynek fenekén akkora nyílás volt, hogy fejük kiférhetett rajta, s a kezek számára az oldalon egypár apró lyuk, csak akkora, hogy éppen csak kezeket nyújthatják ki rajta. Az egész teher a vállakon nyugodott s ha mozogni akartak, az egész faketreczet magukkal kellett cipelniök, ha pedig pihenni akarnak, akkor le kell térdelniök, s az nagy fájdalmat okoz. S az elítélt néha hónapokon át viseli e fakaliczkát, míg térdei és vállalai ki nem sebesednek. Enni és inni természetesen maga nem tud; vagy a börtönőrök adnak neki enni — a mikor éppen kedvök van rá, — vagy a kinek neje van, az hoz neki eledelt; mellékelt második rajzunkon láthatni egy olyan hűséges nőt, ki éppen rizsszel és hussal eteti férjét, s gyöngéd kézzel törli le homlokáról a veritéket. Elviszi hozzá gyermekét, de a kis kopaszfejű khinai még nem tudja felfogni atyjának szomorú helyzetét, s anyja hátáról mosolyogva tekintget végig a börtön udvarán.

Ha az európai utazó, ki hazájától távol idegen országokban, sőt idegen földrészen jár, ilyen jelenetek szemtanuja lesz, — akkor tanulja becsülni igazán a hont, hol a felvilágosulás és haladás sugárzó fénye mindinkább háttérbe szorítja a megrögzött szokásokat, az önkényt, s egy szóval a rideg sötétség valamennyi szörny-szülötteit.

Ki volt a tolvaj?

Amerikai uti kaland.

— Tárcezámot ellopták! — kiáltott fel ijedten a „Swiftsure“ gőzhajón egy utazó, a ki egy pohárka liqueurt parancsolt, s midőn azt ki akará fizetni, felfödözte, hogy zsebe üres.

— Az enyémet is! Az enyémet is! — ismétlé karban vagy egy tuczat hang. A meglopott utas vészkiáltására valamennyien önkénytelenül zsebeinkbe nyultunk és úgy találtuk, hogy mindnyájunkat ugyanazon sors ért.

Képzeltetni, minő izgalom támadt a hajón, midőn az utazók legnagyobb része ily hirtelen és ily gyalázatos módon megfosztva látta magát minden pénzétől. A lopás engem is keményen sújtott. A nálam volt pénz vala minden, a mit sajátomnak mondhattam. Utban voltam egy kis birtokot vásárolni, a melybe rég eljegyzett menyasszonyomat mint nőmet bevezessem. Szegény Katiczám! — hogyan lépjek eléje, öt felkérendő, hogy még tovább várjon!

— Nem szenved kétséget, uraim, hogy mi itt a hajón egy zsebtolvajnak estünk zsákmányul, — szólalt meg egy komoly és tisztes külsejű ur, a ki rövid utazásunk alatt már is bizonyos tekintélyt tudott ki vívni.

Valóban nem is lehetett máskép.

— Hanem a tolvaj már partra szállhatott zsákmányával, — jegyzé meg egy másik. — Már néhányszor kikötöttünk.

A Mississippin haladtunk lefelé.

— Az igaz, — viszonzá a tiszteletre méltó ur, — mindazáltal helyénvalónak tartom, hogy valamennyien megmotoztatásnak vessük magunkat alá, ha ennek nem lenne is egyéb eredménye, mint az, miszerint a jelenlevők minden gyanutól tiszták legyenek.

— Nagyon helyes! — hangzott minden oldalról.

— S minthogy én tettem az indítványt, folytatá az idegen ur, — méltányos, hogy legelőször is én vessem alá magamat és podgyászomat a megmotoztatásnak.

Ez ajánlat elfogadtatott, s a mint várni lehetett, semmi gyanusat sem találtunk. Azon ur erszényében csak nagyon szerény összeg

volt, börtöndje pedig csak ruhát, fehérneműt s egypár vallásos könyvet tartalmazott.

— Legalább az én pár dolláromat meghagyták, — mondá, pénzét visszatéve erszényébe; — bizonyosan azt hitték, hogy nem érdemi a fáradságot egy szegény lelkészt meglopni.

Ha előbb tudtuk volna, hogy ő lelkész, bizonyára semmiesetre sem motoztuk volna meg őt; hanem most már nem lehetett rajta változtatni s minden szó fölöslegessé vált, a mit mentségünkre mondhattunk volna.

Egyik utazó a másik után meg lett motozva, s az eredmény mindegyiknél ugyanaz lón, tudniillik — semmi. Végre még csak egy kis, viseltes ruhájú férfi volt hátra, ki tőlünk mindig bizonyos távolságban tartá magát, s kit nem is igen méltattunk figyelemre.

— Jöjjön ide, uram, s vesse alá magát azon eljárásnak, mint a többiek, — mondá a lelkész.

A kis ember engedelmeskedett. Midőn közeledett, a lelkész arcán rögtöni változás mutatkozék, — úgy vettem észre, hogy elsápadt. De lehet, hogy tévedtem; mindenestre háborodottsága, ha ilyen csakugyan jelentkezett nála, nagyon gyorsan elmúlt, és ő szokott nyomatékos hangján mondá:

— Nos hát, uram, tegye kötelességét.

A motozás ismét megkezdődék, és pedig most nem várt eredménnyel: valamennyi eltűnt tárcza és erszény a kis embernél volt. Megrögzött gonosztévőnek kellett lennie, mert még csak el sem pirult; annál mélyebb benyomást gyakorolt ez a lelkészre. Bajos lenne megmondani, csodálkozóbbnak vagy megszemérodottabbnak látszott-e.

— Mit csináljunk vele? — volt az általános kérdés.

— Nagyon fájlandó, hogy a törvényt e tájékon nem kezelik szigorun, — jegyzé meg a lelkész.

— Az igaz, — szólt egy másik, — mit sem használna, ha őt a törvényszéknek átszolgáltatnók, egy hét mulva megint szabadon bocsátanák.

— Tartsunk mi magunk törvényszéket fölötte, — kiáltá egy herkulési ültetvényes.

— Állásom tiltja, hogy erőszakos meg-

torlást tanácsoljak vagy abban résztvegyek, — mondá a lelkész szármalmas hangon.

— Legyen nyugodt tisztelendőséged, — szakítá félbe az ültetvényes, — mi mindnyáján magunkra vállaljuk a felelősséget.

— Sajnos, — mondá a lelkész, és hangja mély fájdalomtól remegett, — hogy néha ily szükségesség bekövetkezhetik, mint — fájdalom — most is.

— Helyes nézet, öreg ur, — jegyzé meg az ültetvényes, — a kivített bizza ránk.

Kötelet hoztak elő, egyik végére hurkot kötöttek, másik végét egy gerendára erősítették, s a tettesnek tíz percznyi időt engedtek, hogy a halálra előkészülhessen.

— Semmi kifogása sincs önnek ez eljárás ellen? — kérdé a lelkésztől a kis ember, ki eddig mindent nyugodtan engedett történni.

— Kérdezze saját lelkiismeretét, az legjobban meg fogja mondani, ha lehet-e az ellen kifogást tenni, — volt a válasz.

— Csak egy bűn van, mi halállal büntetendő, — mondá a kis ember nyugodtan és nyomatékosan, — és az: a szándékos gyilkosság.

A lelkész arca most még jobban elsápadt.

— Az idő lejárt, — szólt közbe az ültetvényes; — most el veled, ficzkó. Vajjon felakasztva, vagy vízbe fulva halsz-e meg, az csupán a kötél erejétől függ.

— Nem részesíthetném e legalább a vallás vigaszában, bűnös fiam? — kérdé a lelkész megindultan.

— Képmutató gazember, a mi vagy! — dörgé a kis ember egyszerre kitörve, mi mindnyájunkat nem csekély ámulatba ejtett.

— Az ön helyzetében e beszéd egy lelkész ellen valóságos szentségtörés, — viszonzá a predikátor.

— Te, lelkész! — kiáltá a kis ember. — Ha életedben valaha templomba léptél, csak azért tetted, hogy azt kiraboljad!

— Remélem, hogy állásom és hivatom sokkal fölebb áll egy ember mérgerágalmainál, a kinél az ellopott tárgyakat éppen most találták meg, — volt a nagy méltósággal adott felelet.

— No most már elég volt a tréfából, hadd jöjjön a dolog komoly része, — fakadt ki a kis ember; aztán hozzánk fordulva

folytatá: — Uraim, én Hanley Tom vagyok, a rendőrbiztos, s elfogatási parancsom van ezen ember ellen — rablógyilkosság miatt. Ő, és nem más üritette ki az önök zsebeit, mert ő épp oly ügyes zsebmetsző, mint a milyen mestere minden gonoszsnak. Én szemmel tartottam őt s láttam munkájában; épp úgy láttam, mikor a zsákmányt átadta egyik társának, ki az utolsó kiszállóhelyen, melyet elhagytunk, el akart osonni. Nyakon csiptem, midőn a csónakból ki akart lépni, az ellopott holmikat magamhoz vettem, s gondoskodtam, hogy ne értesithesse mesterét. Embereim közül kettő a partra kísérte, hol most épp oly biztos kezek közt van, mint ez itt mindjárt.

A rendőrbiztos e szavakkal levette parókáját és álszakállát, s több utazó azonnal látta, hogy az általuk jól ismert Hanley Tom rendőrbiztost készültek felakasztani.

Egy adott jelre hat izmos rendőr termett ott, kiket eddig egyszerű utazóknak tartottunk, az ál-lelkészre rohantak, és egy szempillantás alatt össze volt kötözve.

A legközelebbi kiszállóhelyen partra vitték a foglyot, s nemsokára ezután olvastam a hírlapokban, hogy büntényeért elvette büntetését.

Katinkámat pedig nem kellett tovább várakoztatnom.

Levelezés.

Lovasberény, febr. 2., 1874. A lovasberényi izr. ifj. olvasó-egylet tagjai, Fénykövy Jakab tanár igazgatása alatt, 1873. okt. 11-én előadást tartottak a kaszinó nagy termében. Az előadást, melyre számos vendég jelent meg, az egylet elnöke alkalmi beszéddel nyitotta meg; ezt követte több szavalat, szindarab és ének, s valamennyi szereplő megéltjezve hagyta el a színpadot. A 36 frtnyi tiszta jövedelem könyvek vételére fordított. — Az egylet nov. hó 16-án szintén számos vendég jelenlétében tartotta második rendes közgyűlését. A könyvtárnok jelenté, hogy az egylet, egyévi főnállása után, 189 magyar és német könyvvel bír, — a pénztárnok jelentéséből pedig kitűnt, hogy az egylet vagyonának értéke 135 frt. Végül indítványoztatott a „Kis Vasárnapi Ujság“ járátása, mi nagy örömmel elfogadtatván, az elnök a gyűlést befejezettnek nyilvánította.

Füchsl Hugó, elnök.
Brust K. jegyző.

Adomák.

— **Ádám miért harapott az almába?** A vallásvizsgán a lelkész kérdezte egy kis gyermektől, hogy Ádám miért harapott az almába?

— Azért, — felelé a gyermek, — mert nem volt kése; ha lett volna, nem harapta, hanem — vágta volna.

— **Kis és nagy fül.** Egy bizonyos valaki gúnyolta embertársát, ki rendkívül nagy fülekkel dicsekedett. — Az e miatt türelméből kihozott ember így tromfolta le az illetőt:

— Megvallom, az én fülem embernek egykissé nagy, hanem az öné számárnak igen kicsiny.

— **Fehér szakáll, fekete haj.** Ugyan mi oka lehet annak, — kérde egy fekete hajú, de fehér szakállu, egy fehér hajú, de fekete szakállu embertől, — hogy nekem szakállam, önnek pedig haja deresedik?

— Az onnan van, hogy én az eszemmel, ön pedig az állával dolgozik többet.

Közli Szöllősy L.

K r ó n i k a.

— **A fehér ember** című elbeszélés közlését, melyet Tóth József írt, s mely mindenfelől érdeklődéssel s tetszéssel fogadtatott, jövő hó elején megkezdjük. Megemlítjük egyszersmind, hogy Tóth József — az ifjuságnak széles körben ismert barátja és beszélyírója — sohasem pihen, hanem folytonosan ír. Még ez év folytán, mint halljuk, több kötet munka jelenik meg tőle az ifjuság számára, u. m.: „A nagyapó elbeszélései“ (kiadja a Franklin-társulat), mely színyomatu képekkel pár nap múlva elhagyja a sajtót; „Pillangó-regék“, továbbá: „Mese-mondó krónika“ (mely mulattató regéket, elbeszéléseket, tréfás kalandokat stb. tartalmaz). „A királyfi aranykönyve“ és végül „A kalászszedő öreg asszony fia“ címűek. Előre is melegen ajánljuk kedves olvasóink figyelmébe e műveket.

— **A kádártai népiskola** „Népiskolai könyvtár“-t alapított. E könyvtár gyarapítására könyveket köszönettel elfogad Kádártán (u. p. Veszprém) Németh Gerő tanító.

— **Megint a petroleum.** Nagy sz rencsétlenségről ír a kassai magyar lap. Ugyanis Fanyban, M. erdész házában, a mint az erdész 13-éves leánya gouvernantejával petroleumot öntöttek a lámpába, ez meggyuladt, s a leány ruhája is égni kezdett. Az eloltani akaró nevelőnő szintén lángba borult. A réműletes kiáltásra oda rohan a szerencsétlen atyja, s egy L. nevű uri egyén, ki éppen látogatásban volt ott, s oltani akarván az égőket, maguk is tetemesen sérüléseket szenvedtek. A két nőt

azonban megmenteni nem lehetett; mintegy 10—12 napi súlyos szenvedés után borzasztó kínok között multak ki. Az atya és vendége veszélyen kívül vannak ugyan, de sebeik hosszasan fogják ágyhoz kötni.

— **Vasuti baleset.** F. hó 5-én Técső közelében a vasuti vonatot nagy szerencsétlenség érte. A Szigetről jövő vonat mozdonya alatt a sin elpatlant, minok következtében a postakocsi a sinből kisiklott, s utána az egész kocsisor összerobbant. Tizenkét kocsi tört szét s a kár mintegy ötvenezer forint. Véletlen gondoskodása a sorsnak, hogy a vonaton, mely különben személyvonat volt — utazók nem voltak. A vonat személyzete egypár kisebb sérüléssel minden nagyobb veszély nélkül szabadult.

— „**Gyöngyvirág tündéréi**“ czimű regekönyvet valaki névtelenül rendelte meg Szilagy-Somlyóról, s így igen természetes, hogy nevezett regékémet mindeztideig nem küldhettem meg az illetőnek. Vártam, hogy majd reklámlálni fog a postán, de az én „türelmes“ előfizetóm mind-éddig hallgatott s nem árulta el nevét. Minthogy pedig senkinek sem szeretek adósa maradni, annyival inkább annak, ki művemért az előfizetési pénzt beküldötte, kérem az illetőt: sziveskedjék értesíteni pár sorban, neve felől a „Kis Vas. Ujs.“ szerkesztőségét vagy engem Nagy-Körösön, hol gyenge egészségem miatt több hetet kell töltenem, hogy a könyvet elküldhessem neki. — Egyébiránt tudatom, hogy „Gyöngyvirág tündéréi“ czimű mulattató regekönyvecském még mindig kapható nálam (Nagy-Körösön) 50 krért a „Kis Vas. Ujság“ olvasói számára. Bolti ára (Aigner Lajosnál, Pest váczsi-utca 18. sz.) 60 kr. Budapest, 1874. febr. 9. Tóth József.

Talányok.

- 1) **Heckenast Aladártól.**
 3. 2. 3. 4. A házakon szokott lenni.
 7. 8. 7. Tavak partján lehet lenni.
 5. 11. 12. 12. A víz, ha melegre teszük.
 1. 2. 7. 3. Városaink közül egyik.
 6. 10. 8. Név; csak nő a viselője.
 1—12. Hazánk egyik nagy költője.

- 2) **Erdélyi Páltól.**

ből ből ből ből
 ből ből ből ből
 ből ből ből ből
 ből ből ből ből

O M I SZ

3)

Freind Idától.

Mindig vet, mégsem arat,
 Mégis abból él, mit vet.

4)

Gottier Lajostól.

1. 2. Varni nélküle nem lehet.
 1. 4. 5. 4. 3. Rég hatalmas volt e nemzet.
 3. 4. 1. Leányok kötelessége
 3. 4. 5. Nincs se kezdete, se vége.
 1—5. Ha rá nevensz, visszanevet,
 Olyasmit tenni nem lehet,
 Mit ez ne utánozhatna,
 Szépen vissza ne mutatna.

5)

Szabó Mariskától.

7. 6. 5. 2. 3. Torony volt ez, régen híres.
 7. 6. 5. 2. Most sok nőnek a neve ez.
 5. 6. 3. Fiatalok alig várják.
 7. 6. 5. Kis gyermekek meg nem unják.
 2. 3. 4. Sok gyermeket neveznek így.
 1. 2. 3. Ehes gyomor örvend neki.
 1. 4. 7. 1. 6. 5. Kótyavetyén kapható,
 1—7. A természet legszebb műve,
 Teremté az alkotó.

6)

Kiein Miksától.

1. 2. 3. 4. 5. 6. Ritkán van ebből valódi.
 De kinek van, még is örzi.
 4. 3. Midőn Isten a világot teremté,
 Őt adta Ádám mellé.
 1. 7. 5. Az ily tulajdon bírása
 Sokat vitt már a romlásba.
 8. 7. Ha ez ásvány nem létezne:
 Ember állat nem élhetne.
 1—8 Neve egy szép kis városnak,
 Most indul csak virágzásnak.

7)

r r r r
 r r r r
 r r r r
 r r r

AI

Megfejtési határidő: febr. hó 20-dika.

TARTALOM.

A két barát. (Beszély.) — Mennybolt. — A víz kulcsa (Mese. Vége.) — Az öreg zenész halála — Pandur a csárdában. (Képpel.) Törvénykezés Khinában (2 képpel) — Ki volt a tolvaj? (Amerikai uti kaland.) — Levelezés. — Adomák. — Krónika. — Talányok.

Felelős szerkesztő: **K. Beniczky Irma.**

Kiadja és nyomatja: Franklin-társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.)